

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Anna Skåhl, Gärsväs*
 Härad: *Tringelstad & Järvestad* Berättare: " " "
 Socken: *Tvanås ö. Stuby* Berättarens yrke: *f. d. lävarinna*
 Uppteckningsår: *1963* Född år *1881* i *Tvanås*

Senap och senapsknäcka. s. 1-4.
(Köckn. a' wid. 2 a.)

N. No. spec. fo. l.
106

27/3-63

Senap och senapsbräcka.

Någon större odling av senap känner jag ej
litt. I trädgårdar och de små husläpparna var
alltid en liten bit besidd med senap. Den be-
hövde ej sås varje år, det föll alltid mogna frön
av när man skördade. Dessa övervintade och kom
eggt nästa vår. Den senapsart man hade, var svart
senap med möckburna runda frön. Under efterkrigs-
åren såldes äkerrenap i stället för riktig senap
för ett högt pris, mest till fabriksarna. Den han-
deln stoppades snart av myndigheterna.

I augusti skördades senapen. Man fick passa på, så
att fröna ej böjades falla av. Vid skörden skars hela
stjälken av nere vid roten och lades på ett läcke
eller lakan att torka, helst i solen. Stadsman inte
många stjälkar gnuggades de mellan händerna. En gam-
mal grannfru brukade vasa in stjälkarna i ett lakan

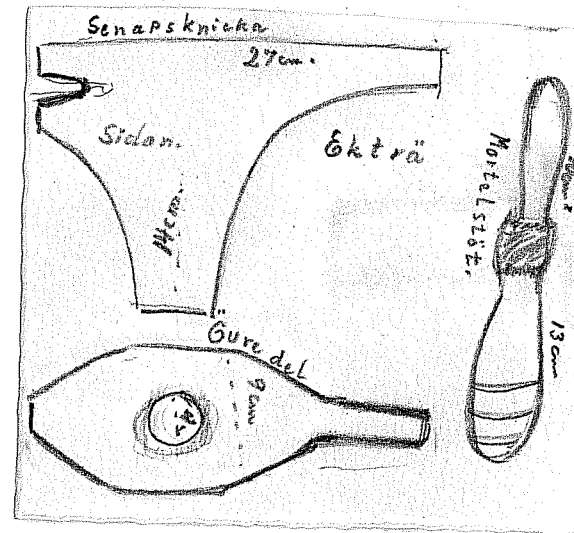
NM sp. 106

och sedan banka paketet med en häpp. Sedan siklades
järna genom en grov sikt eller finmskigt säll. Senapen
förmades i tygkassar på torrt ställe. Färmor förmade
senap och kammin på muren över den stora bakugnen.

När senapen skulle användas krossades den anting
en i mortel eller med senapskula, järn, i ett trä eller
kerfat. Vi hade en plankbit fint förmad med en av-
lång fördjupning i mitten, 2.5 cm lång, 12 cm bred o 4 cm hög.
Senapskornen lades i fördjupningen och krossades med rund,
avling sten, sådan som det finns många vid sjöstän-
derna. Självt använde jag en sådan sten och en flat
tallrik ända tills jag ärvde en senapskräcka av
min faster. - Kräckan är av trä i ett stycke med
skaft och utlag, att hållas mot bordskivan. I den
fördjupning på den plana överiden, lades senapen
och bearbetades med mortelstolen tills kornen krossats.
När man hållit på en stund, slog man lite vatten
på kornen och fortsatte malningen tills allt var väl krossat.

M. 15719: 2a

Landskap: Älän Berättare: Louisa Skell
Härad: Torsjölands Jämsleås Berättarens yrke: J. d. tjänsteman
Socken: Tranis Siby Berättarens adress: Gärnäs
Uppteckningsår: 1963 Född år 1881 i Tranis
Upptecknare: Annasth

spädda på lite vatten tills allt blev som en mjuk pasta.
När det var färdigt tog man upp alltsammans med
en krusked och lade i ett glas eller liten burk. Skulle
man ha mycket, fick man mala en sats till, hälet
var ju ej så stort. Det berättades att det har fun-
nits kräcker som innehållit uppsamlingsläda. Den
jag har är enkel och hemarbetad, närmare hundra år.
Om musset har användning av den skänker jag
den gärna.

Senap användes ganska mycket särskilt till kokt fläsk,
då blandades den med lite grädda och smaksattes
med salt och socker. Till buffett och kokt borsch
var senap sjalochivon i säson. En vanlig vit is
av smör, vetemjöl och mjölk, salt och socker kokades.
Den nymalda senapen irödes till lagom smak. På
bordet skulle också finnas nymald senap, så var och
en kunde få starkare smak på rätten. Torshill-
reddes likadant. En rätt som tillagades när det

kom oväntade gäster var: ägg i senapsås, en rätt
som man fortfarande bjuder på. Äggen, lagom kokta,
delades och lades runt på fatet med senapsåsen.
Denna tillreddes likadan som isen till fiskur. -